

- Pojęcie uniwersytetów katolickich i kościelnych instytutów wyższego nauczania
- Natura, cele i tożsamość uniwersytetu katolickiego
- Historia uniwersytetów katolickich
- Współczesne uniwersytety katolickie oraz kościelne instytuty wyższego nauczania
- Polskie katolickie i kościelne uniwersytety oraz inne instytuty wyższego nauczania
- Katolicki Uniwersytet Lubelski

PRZEGLĄD UNIwersytecki

dodatek specjalny 1996 r.

KS. STANISŁAW WIELGUS

UNIwersytety KATOLICKIE I KOŚCIELNE INSTYTUTY WYŻSZEGO NAUCZANIA

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL

1000059857

KS. STANISŁAW WIELGUS

UNIwersytety KATOLICKIE
I KOŚCIELNE INSTYTUTY
WYŻSZEGO NAUCZANIA

50-06860

SPIS TREŚCI

- Pojęcie uniwersytetów katolickich
i kościelnych instytutów wyższego nauczania 3
- Natura, cele i tożsamość uniwersytetu katolickiego 6
- Historia uniwersytetów katolickich 9
- Współczesne uniwersytety katolickie
oraz kościelne instytuty wyższego nauczania 17
- Polskie katolickie i kościelne uniwersytety
oraz inne instytuty wyższego nauczania 29
- Katolicki Uniwersytet Lubelski 33

1122381

POJĘCIE UNIWERSYTETÓW KATOLICKICH I KOŚCIELNYCH INSTYTUTÓW WYŻSZEGO NAUCZANIA

Zgodnie z *Kodeksem prawa kanonicznego*¹ i konstytucją apostolską *O uniwersytetach katolickich*², katolickie uniwersytety są to uczelnie, obejmujące co najmniej kilka różnych fakultetów, kolegiów bądź instytutów, które zostały założone lub zaaprobowane przez Stolicę Apostolską, względnie przez Konferencję Episkopatu bądź inne zgromadzenie hierarchii katolickiej albo też przez biskupa diecezji, a także uczelnie założone, za zgodą właściwego biskupa diecezji, przez Instytut Zakonny lub przez inną publiczną osobę prawną. [Statuty takich uniwersytetów winny zostać zaaprobowane przez kompetentną władzę kościelną] Uniwersytet katolicki może być również założony przez osoby fizyczne - duchowne lub świeckie - pod warunkiem, że nastąpi to za zezwoleniem kompetentnej władzy kościelnej i zgodnie z warunkami przyjętymi wspólnie przez strony. Zarówno konstrukcja takiego uniwersytetu, jak i warunki, które musi on spełniać, by uważać się za uniwersytet katolicki, winny odpowiadać szczegółowym wskazaniom udzielonym przez Stolicę Apostolską, Konferencję Episkopatu lub inne zgromadzenie hierarchii katolickiej. Żaden uniwersytet, chociaż rzeczywiście katolicki (tj. starający się o zgodność w każdej dziedzinie nauk z wiarą i nauką Kościoła), nie może uży-

¹ Codex iuris canonici, Poznań - Pallotinum 1984, kan. 807-814.

² Ioannis Pauli II Summi Pontificis *Constitutio Apostolica "De universitatibus catholicis"*, Libreria Editrice Vaticana MCMXC, pars II: Normae generales, s. 30-33. (Wydanie polskie: Konstytucja apostolska Ojca Świętego Jana Pawła II *O uniwersytetach katolickich "Ex corde Ecclesiae"*, Watykan 1990, cz. II: Przepisy ogólne, s. 38-42).

wać nazwy “uniwersytet katolicki”, bez zgody kompetentnej władzy kościelnej.³ Do uniwersytetów katolickich odnoszą się przepisy kodeksu prawa kanonicznego oraz przepisy cytowanej wyżej *Konstytucji apostolskiej “O uniwersytetach katolickich”*, rozpoczynającej się od słów *Ex corde Ecclesiae*.⁴

Od uniwersytetów katolickich odróżnić należy katolickie kolegia uniwersyteckie, tj. takie instytuty wyższych studiów, które obejmują jeden tylko fakultet lub jedno kolegium, chociażby dysponowały prawem nadawania różnych stopni naukowych; a następnie inne, ściśle wyspecjalizowane instytuty wyższych studiów, jak np. katolickie szkoły handlowe, techniczne, artystyczne, językowe, katechetyczne i inne, nadające określone dyplomy i tytuły zawodowe. Zakładanie wymienionych wyżej katolickich instytutów wyższego nauczania, różnych od katolickich uniwersytetów, odbywa się na takich samych zasadach prawa jak zakładanie katolickich uniwersytetów.⁵

Odrębną kategorią katolickich instytutów wyższego nauczania są tzw. uniwersytety i fakultety kościelne. Do nich odnoszą się przepisy *Konstytucji apostolskiej Jana Pawła II “O uniwersytetach i wydziałach kościelnych”*, wydanej w 1979 roku, a rozpoczynającej się od słów *Sapientia christiana*. Specyfiką uniwersytetów kościelnych, a także fakultetów kościelnych wchodzących w skład uniwersytetów katolickich (teologia, prawo kanoniczne i filozofia), bądź też fakultetów kościelnych funkcjonujących jako odrębne, samodzielne instytucje, jest to, że mogą być tworzone tylko na mocy erekcji dokonanej przez Stolicę Apostolską lub uzyskanego

³ Tamże, s. 32-33.

⁴ Tamże, s. 30.

⁵ Patrz: *A directory of catholic universities and other catholic institutions of higher education*, The congregation for Catholic Education. Vatican City, First Edition 1990, s. 1.

od niej zatwierdzenia. Stolicy Apostolskiej również przysługuje najwyższe kierownictwo tychże instytucji. Każdy uniwersytet i wydział kościelny musi posiadać przy tym własne statuty i program studiów, zatwierdzone przez Stolicę Apostolską. Istotne w odniesieniu do uniwersytetów i fakultetów kościelnych jest także to, że tylko one mają prawo nadawania w imieniu Stolicy Apostolskiej stopni akademickich, które posiadają walor kanoniczny w Kościele. Prawo kanonicznego erygowania lub zatwierdzania uniwersytetów i wydziałów kościelnych zarezerwowane jest dla Świętej Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego, która kieruje nimi, zgodnie z normami prawa.⁶

⁶ Tamże, s. 39; *Codex iuris canonici*, kan. 816-817; Patrz także: *Ioannis Pauli II Summi Pontificis Constitutio Apostolica "De studiorum Universitatibus et Facultatibus Ecclesiasticis"* ("Sapientia christiana"), "Acta Apostolicae Sedis" vol. LXXI, 15 maii 1979, pars prima: Normae communes, tit. I, art. 2, art. 5-9, s. 478-479.

NATURA, CELE I TOŻSAMOŚĆ UNIwersYTETU KATOLICKIEGO

Według konstytucji *Ex corde Ecclesiae* uniwersytet katolicki ma być wspólnotą akademicką, która działając w sposób ściśle naukowy i krytyczny, przyczynia się do odnowy i postępu ludzkiej godności oraz dziedzictwa kulturowego, poprzez prace badawcze, nauczanie i różnorakie usługi, świadczone na rzecz wspólnot lokalnych, krajowych i międzynarodowych.⁷

Uniwersytet katolicki winien odznaczać się następującymi istotnymi cechami:

- a) chrześcijańską inspiracją w badaniach naukowych i nauczaniu;
- b) nieustanną refleksją, podejmowaną w świetle wiary katolickiej, nad dziedzictwem ludzkiej wiedzy, którą winien powiększać przez własne badania, realizowane metodami właściwymi danej dyscyplinie naukowej;
- c) wiernością wobec chrześcijańskiego orędzia;
- d) instytucjonalnym zaangażowaniem w służbę człowiekowi, zmierzającemu ku transcendentalnemu celowi, który nadaje sens życiu.⁸

Prowadzone w uniwersytecie katolickim badania naukowe winny obejmować następujące elementy:

- dążenie do integracji wiedzy;
- dialog między wiarą a rozumem;

⁷ *Ioannis Pauli ... Constitutio Apostolica "De universitatibus catholicis"* ("Ex corde Ecclesiae"), s. 10.

⁸ Tamże, s. 11-12.

- troskę o etyczny wymiar nauki;
- perspektywę teologiczną.⁹

W uniwersytecie katolickim należy kształcić studentów w różnych dyscyplinach wiedzy, tak aby stali się wybitnymi specjalistami w wybranych przez siebie dziedzinach; zarazem należy ich przygotowywać do dawania świadectwa swojej wierze wobec społeczeństwa, któremu będą służyć.¹⁰

Z uwagi na szczególną rolę teologii wśród dyscyplin akademickich, każdy uniwersytet katolicki winien posiadać wydział lub przynajmniej katedrę katolickiej teologii.¹¹

Konstytucja *Ex corde Ecclesiae* stwierdza, że Kościół, akceptując autonomię kultury ludzkiej, a zwłaszcza nauk, uznaje akademicką wolność poszczególnych uczonych we właściwych im dziedzinach, w zgodzie z zasadami i metodami uprawianych przez nich nauk oraz w granicach określonych przez wymogi prawdy i dobra wspólnego.¹² Obowiązek utrzymania i umacniania katolickiej tożsamości uniwersytetu, spoczywa na nim samym, choć spełnienie tej powinności należy przede wszystkim do władz uniwersytetu łącznie z jego wielkim kanclerzem.¹³ Władze uniwersyteckie mają się też zatroszczyć o to, aby nauczycielami w uniwersytetach katolickich mianować osoby, które posiadać będą odpowiednie kwalifikacje naukowe i pedagogiczne, a także odznaczać się będą nieskazitelnością doktryny i dobrymi obyczajami.¹⁴ Pracownicy naukowcy i administracyjni katolickiego

⁹ Tamże, s. 12.

¹⁰ Tamże, s. 14-15.

¹¹ Tamże, s. 14.

¹² Tamże, s. 19-20.

¹³ Tamże, s. 33.

¹⁴ Tamże, s. 33; por. także: *Codex iuris canonici*, kan. 810.

uniwersytetu, należący do innych kościołów, wspólnot religijnych lub religii, a także ci, którzy nie wyznają żadnej wiary religijnej oraz wszyscy studenci, są zobowiązani do uznawania i respektowania katolickiego charakteru uniwersytetu.¹⁵

¹⁵ Tamże, s. 33; por. także: *A directory of catholic universities ...*, s. 1.

Uniwersytety są tworem średniowiecznym. Nie wywodzą się ze szkół starożytnych, lecz z kościelnych ośrodków nauczania w średniowieczu.¹⁶ Uniwersytety średniowieczne były instytucjami prawa kanonicznego, stąd bez poparcia ze strony Kościoła nie mogły ani powstać, ani się też pomyślnie rozwijać,¹⁷ tym bardziej że finansowane były przede wszystkim przez Kościół. W Czechach na przykład w związku z założeniem Uniwersytetu Praskiego, nałożono na duchowieństwo specjalny podatek.¹⁸ Beneficja niezbędne dla utrzymania katedr uniwersyteckich fundował także przede wszystkim Kościół.

Jako instytucje prawa kanonicznego, uniwersytety były od samego początku poddane (za wyjątkiem Uniwersytetu w Neapolu) władzy papieża. Wiadomo ze źródeł, że “*licentiam docendi*” w Uniwersytecie Bolońskim, najstarszym z uniwersytetów, nadawał, z upoważnienia papieskiego, biskup Bolonii.¹⁹ Pierwszym statutem Uniwersytetu Paryskiego było zarządzenie papieża

¹⁶ Por. *Der große Brockhaus*, Bdt 19, Leipzig 1934, s. 304; H.R.Loyn: *Średniowiecze*, Warszawa 1996, s. 326.

¹⁷ A. Vetulani: *Początki najstarszych wszechnic środkowo-europejskich*, Wrocław 1970, s. 79. Pewnym wyjątkiem w tym względzie, był Uniwersytet w Neapolu, utworzony w 1224 r. przez skłóconego z papieżem cesarza Fryderyka II. Uniwersytet w Neapolu podupadł jednak po śmierci Fryderyka i mimo odnowienia go w roku 1266 przez Karola I, pierwszego króla Neapolu z dynastii andegaweńskiej, nie wywarł większego wpływu na europejską myśl naukową (por. Vetulani: *Początki najstarszych wszechnic ...*, s. 53-540).

¹⁸ A. Vetulani: *Początki najstarszych wszechnic...*, s. 80.

¹⁹ Tamże, s. 39.

Innocentego III, z roku 1215, dotyczące przebiegu studiów z zakresu artes liberales. Podobne znaczenie dla ustalenia nauk uprawianych w tej uczelni miała bulla papieża Honoriusza III z roku 1219. Uniwersytet Paryski przez całe wieki znajdował się pod stałą opieką papieży.²⁰ Na mocy bull papieża Klemensa VI erygowano w roku 1343 Uniwersytet w Pizie, w roku 1348 zaś Uniwersytet w Pradze²¹, papież Urban V natomiast, wydał zgodę na założenie Uniwersytetu w Krakowie (1364), w Wiedniu (1365) oraz w Pécs (1367). Podobną, związaną ściśle ze Stolicą Apostolską, dokumentację prawną odnotować można także w odniesieniu do innych znanych uniwersytetów średniowiecznych, powstałych w takich na przykład miastach, jak: Padwa (1228), Rzym (1245), Cambridge (1257), Salamanca (1255), Saint Andrews (1410), Louvain (1425), Glasgow (1450) i innych.

Wszystkie uniwersytety średniowieczne swoją potęgę opierały na trzech najistotniejszych przywilejach, a mianowicie: autonomii prawnej, prawie apelowania do papieża, prawie do strajków oraz monopolu na wydawanie stopni uniwersyteckich.²² Najważniejszymi przywilejami uniwersyteckimi przy tym, związanymi nierozdzielnie z gwarantowaną opieką papieską, były: wewnętrzna jurysdykcja prawna oraz władza nadawania stopni naukowych, z którą nierozdzielnie łączyło się prawo nauczania.²³

Tak więc uniwersytety średniowieczne, ze względu na ich charakter, zadania i cele, a także ze względu na różnorakie związki z Kościołem, można uznać generalnie za uniwersytety katolickie. Ten stan rzeczy trwał do XVI wieku, a ściśle do czasu rozłamu w Kościele, spowodowanego przez reformację. Uniwersytety, które znala-

²⁰ Tamże, s. 45.

²¹ Tamże, s. 57.

²² J. Le Goff: *Kultura średniowiecznej Europy*, Warszawa 1970, s. 439.

²³ F. Copleston: *A history of philosophy*, vol. 2, New York 1993, s. 213.

zły się na terenach zajętych przez protestantyzm, straciły rzecz jasna swój katolicki charakter bądź przestały funkcjonować.²⁴ Mimo to Kościół katolicki nie stracił zainteresowania uniwersytetami, zwłaszcza tymi, które pozostały na obszarach znajdujących się pod władzą katolicką i we wspólnocie z Rzymem; co więcej, podjął zakładanie wielu nowych.²⁵ Tak więc w okresie do wybuchu rewolucji francuskiej w 1789 r. katolickie uniwersytety założono w następujących miastach:

Granada (1526)
Dillingen (1549)
Rzym: Uniwersytet Pontyfikalny (1552)
Douai (1559)
Lille (1560)
Pont-à-Mausson późniejszy w Nancy (1572)
Bogota: Universidad de S.Tomás (1573)
Oviedo (1574)
Würzburg (1575)
Ołomuniec (1581)
Graz (1586)
Cebu City - Filipiny: University of San Carlos (1595)
Cagliari (1603)
Manilla - Filipiny: Pontifical University of Santo Tomas (1611)
Paderborn (1613)
Bogota: Pontificia Universidad Javeriana (1622)
Salzburg (1623)
Osnabrück (1630)
Linz (1636)
Bamberg (1648)
Bogota: Collegio Mayor de Nuestra Señora del Rosario (1653)
Quebeck: Université Laval (1663)

²⁴ Por. *The catholic encyclopedic dictionary*, ed. D. Attwater, London 1951, s. 507; E.A. Pace: *Universities*. [w:] *The catholic encyclopedia*, New York 1912, vol. XV, s. 197.

²⁵ R. Aigrain: *Les universités catholiques*, Paris 1935, wstęp s. 2; E.A. Pace: *Universities*, s. 197.

Innsbruck (1672)

Bogota: Universidad de San Buenaventura (1688)

Wrocław (1702)

Camerino (1721)

Fulda (1732)

Münster (1771)

Dijon (1772)

Washington - District of Columbia, USA: Georgetown University (1789).²⁶

Rewolucja francuska, a także prawodawstwo napoleońskie spowodowały, że francuskie uniwersytety straciły swój katolicki charakter, a istniejące w nich dotąd fakultety teologiczne zlikwidowano. Pozostały jedynie - jako samodzielne instytucje - seminaria duchowne. W późniejszym okresie ustanowiono sześć samodzielnych fakultetów teologicznych w następujących miastach: Paryż, Aix, Bordeaux, Lyon, Rouen, Tuluza.²⁷

W XIX w., w wielu krajach, nasilił się znacznie proces oddzielania Kościoła od państwa, a liczne uniwersytety, mające dotychczas katolicki charakter, znalazły się pod dominującym wpływem pozytywizmu, scjentyzmu, marksizmu oraz innych materialistycznych i naturalistycznych prądów ideowych, które odrzucały zdecydowanie chrześcijańską wizję rzeczywistości i wszelką transcendencję. To między innymi sprawiło, że w drugiej połowie XIX w. hiszpańskie i włoskie uniwersytety zostały całkowicie upaństwowione, a istniejące w nich fakultety teologiczne zlikwidowane. W nieco korzystniejszej sytuacji znalazło się wyższe szkolnictwo katolickie na terenie ówczesnych Niemiec i ówczesnego Cesarstwa Austro-Węgierskiego. Utrzymano tam fakultety teologii katolickiej na następujących uniwersytetach:

²⁶ Por. E.A. Pace: *Universities*, s. 197; *A directory of catholic universities and other catholic...*, passim.

²⁷ Por. R. Aigrain: *Les universités...*, s. 19-20.

Bonn, Freiburg im Breisgau, Monachium, Münster, Straßburg, Tübingen, Würzburg, Wrocław, Graz, Innsbruck, Kraków, Lwów, Praga, Ołomuniec, Salzburg, Wiedeń, Agram i Budapeszt.²⁸

W trosce o inspirowaną chrześcijańskim światopoglądem naukę oraz kształcenie w duchu wartości chrześcijańskich młodzieży, zagrożonej przez ateistyczne nurty ideowe, wyraźnie faworyzowane i dominujące w wielu europejskich uniwersytetach, Kościół katolicki podjął próbę przeciwdziałania tym zjawiskom, między innymi poprzez tworzenie nowych katolickich uniwersytetów, które z jednej strony miały prezentować bardzo wysoki poziom naukowy i nowoczesność zarówno w sferze badań, jak i dydaktyki, z drugiej zaś strony w swojej pracy badawczej i dydaktycznej miały brać pod uwagę światopogląd religijny, uwzględniający zarówno doktrynalne, jak i moralne oblicze katolicyzmu. Nowe katolickie uniwersytety, wolne od bezpośredniego wpływu zsekularyzowanych i niejednokrotnie obcych chrześcijaństwu struktur państwowych, zakładano w tych krajach, w których było to możliwe od strony obowiązującego tam prawa. Niezależnie od tego w XIX i w XX w. reaktywowano kanonicznie, jako katolickie, kilka starych uniwersytetów, które w swoim czasie założył Kościół, ale które w minionych wiekach, z różnych względów, straciły swój katolicki charakter.²⁹ Należą do nich: Salamanka: Universidad Pontificia de Salamanca, założony w 1134 r., a erygowany kanonicznie w 1940 r.; Leuven: Katholieke Universiteit, założony 1425, erygowany kan. 1834; Bogota (Kolumbia): Pontificia Universi-

²⁸ E.A. Pace: *Universities*, s. 197-198.

²⁹ Kanoniczne erygowanie katolickiego uniwersytetu jest zastrzeżone dla Stolicy Apostolskiej. Uniwersytet lub fakultet katolicki, choćby powierzony był jakiemuś zakonowi, jeśli jest erygowany kanonicznie, ma posiadać swoje statuty, zatwierdzone przez Stolicę Apostolską. Por. F. Bączkiewicz: *Prawo kanoniczne*, t. 2, Opole 1958, s. 505.

dad Javeriana, założony 1622, erygowany kan. 1937; Quebec (Kanada): Université Laval, założony 1663, erygowany kan. 1876; Washington, District of Columbia: Georgetown University, założony 1789, erygowany kan. 1833.³⁰

W XIX w. liczne zakony, a szczególnie Zakon Jezuitów, a następnie biskupi oraz inne osoby - zarówno prawne, jak i fizyczne - powołały, za aprobatą i przy wielkim moralnym wsparciu Stolicy Apostolskiej, następujące uniwersytety katolickie:

- Halifax (Kanada): Saint Mary's University, zał. 1802;
- St. Louis (USA): St. Louis University, zał. 1818;
- Cincinnati (Ohio, USA): Xavier University, zał. 1831;
- Namur (Belgia): Facultés Universitaires "Notre Dame de la Paix", zał. 1831;
- New York: Fordham University, zał. 1841;
- Villanova (Pennsylvania, USA): Villanova University, zał. 1842;
- Notre Dame (Indiana, USA): University of Notre Dame, zał. 1842;
- Ottava (Canada): St. Paul University, zał. 1848;
- Dayton (Ohio, USA): University of Dayton, zał. 1850;
- Santa Clara (California, USA), zał. 1851;
- Antwerpia (Belgia): Universitaire Faculteiten Sint - Ignatius te Antwerpen, zał. 1852;
- Toronto (Canada): University of St. Michael's College, zał. 1852;
- Antigonish (Canada): St. Francis Xavier University, zał. 1853;
- San Francisco (California, USA): University of San Francisco, zał. 1855;
- New York: Niagara University, zał. 1856;
- South Orange (New Jersey, USA): Seton Hall University, zał. 1856;
- St. Bonaventure (New York, USA): St. Bonaventure University, zał. 1858;
- Bruksela (Belgia): Facultés Universitaires Saint-Louis, zał. 1858;
- Quezon City (Filipiny): Ateneo de Manila University, zał. 1859;
- Chestnut Hill (Massachusetts, USA): Boston College, zał. 1863;
- Philadelphia (Pennsylvania, USA): La Salle University, zał. 1863;
- Jamaica (New York, USA): St. John's University, zał. 1870;

³⁰ Na podstawie informacji zawartych w: *A directory of catholic ...*, s. 5, 20, 25, 34, 108.

- Chicago (USA): Loyola University of Chicago, zał. 1870;
- Angers (Francja): Université Catholique de L'Ouest, zał. 1875;
- Lille (Francja): Fédération Universitaire et Polytechnique de Lille, zał. 1875;
- Lyon (Francja): Institut Catholique de Lyon, zał. 1875;
- Paryż: Institut Catholique de Paris, zał. 1875;
- Toulouse (Francja): Institut Catholique de Toulouse, zał. 1877;
- Detroit (USA): University of Detroit, zał. 1877;
- Omaha (Nebraska, USA): Creighton University, zał. 1878;
- Pittsburgh (Pennsylvania, USA): Duquesne University, zał. 1878;
- Bejrut (Liban): Université Saint-Joseph, zał. 1881;
- Milwaukee (Wisconsin, USA): Marquette University, zał. 1881;
- University Heights (Ohio, USA); John Carroll University, zał. 1886;
- Bilbao (Hiszpania): Universidad de Deusto, zał. 1886, eryg. kan. 1963;
- Spokane (Washington, USA): Gonzaga University, zał. 1887;
- Washington (USA): The Catholic University of America, zał. 1887, eryg. kan. 1889;
- Scranton (Pennsylvania, USA): University of Scranton, zał. 1888;
- Santiago de Chile (Chile): Pontificia Universidad Católica, zał. 1888;
- Fribourg (Szwajcaria): Université de Fribourg, zał. 1889;
- Seattle (Washington, USA): Seattle University, zał. 1891;
- Madrid (Hiszpania): Universidad Pontificia Comillas Madrid, zał. 1892, eryg. kan. 1935;
- Mons (Belgia): Faculté Universitaire Catholique de Mons, zał. 1896;
- Chicago (USA): De Paul University, zał. 1898.³¹

Proces tworzenia uniwersytetów katolickich w wieku XX, w nowych warunkach politycznych i prawnych wielu krajów świata, a także przy dynamicznym wzroście ludności i przy bardzo wyraźnym wzroście zapotrzebowania na ten typ kształcenia młodzieży, i to nie tylko w krajach katolickich, lecz także niekatolickich, przybrał na sile. O ile w wieku XIX, na całym świecie powołano do życia bądź reaktywowano około 50 katolickich uniwersytetów, o tyle w wieku XX, w okresie od 1900 do

³¹ Tamże, *passim*.

1990, takich uniwersytetów powołano ponad 120. W poszczególnych dekadach XX wieku, proces powstawania nowych uniwersytetów katolickich przebiegał następująco:

1900-1909 -	4
1910-1919 -	10 (w tym Katolicki Uniwersytet Lubelski)
1920-1929 -	9
1930-1939 -	8
1940-1949 -	17
1950-1959 -	18
1960-1969 -	37
1970-1979 -	13
1980-1989 -	11 ³²

Z przedstawionych wyżej wyliczeń wynika, że wyjątkowo dużo katolickich uniwersytetów powstało w latach sześćdziesiątych naszego wieku. Wydaje się, że pewien wpływ na to zjawisko miał Sobór Watykański II, który odbył się w tym dziesięcioleciu i który w wielu swoich dokumentach podkreślał bardzo mocno rangę i rolę w życiu Kościoła katolickich uniwersytetów.³³

³² W przedstawionym wyliczeniu nie uwzględniono 14 uniwersytetów (8 indonezyjskich i 6 kolumbijskich), gdyż *A directory of catholic universities ...*, na podstawie której to (najbardziej zresztą wiarygodnej) publikacji, przedstawiono powyższą statystykę, nie podaje czasu ich powstania.

³³ Por. *Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim*: “*Gravissimum educationis*”; *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym*: “*Gaudium et spes*”; *Konstytucja dogmatyczna o Kościele*: “*Lumen gentium*”; *Deklaracja o wolności religijnej*: “*Dignitatis humanae*”; a także szereg innych dokumentów.

WSPÓŁCZESNE UNIWERSYTETY KATOLICKIE ORAZ KOŚCIELNE INSTYTUTY WYŻSZEGO NAUCZANIA

Z informacji podanych w cytowanym już wielokrotnie *A directory of catholic universities ...* wynika, że w roku 1990 funkcjonowało na świecie ogółem 191 uniwersytetów katolickich, w tym 47 uniwersytetów erygowanych kanonicznie.³⁴ Oto ich liczbowe zestawienie w poszczególnych krajach.

Argentyna -	9, w tym 1 erygowany kanonicznie.
Belgia -	7, w tym 2 eryg. kan.
Boliwia -	1
Brazylia -	16, w tym 7 eryg. kan.
Chile -	3, w tym 2 eryg. kan.
Dominikana -	2, w tym 1 eryg. kan.
Ekwador -	4, w tym 1 eryg. kan.
Filipiny -	20, w tym 1 eryg. kan.
Francja -	5, wszystkie eryg. kan.
Gwatemala -	1, eryg. kan.
Hiszpania -	4, wszystkie eryg. kan.
Holandia -	2, w tym 1 eryg. kan.

³⁴ Według informacji zaczerpniętych z raportu Międzynarodowej Federacji Uniwersytetów Katolickich wydanego w styczniu 1995 r., Federacja ta skupiała pod koniec 1994 r. 180 katolickich uniwersytetów z całego świata (Afryka - 4, Ameryka Pn - 40, Ameryka Łacińska - 40, Azja - 52, Australia - 1, Europa 43). Patrz: *Fédération Internationale des Universités Catholiques. XVIII-ème Assemblée Générale, Rapport Administratif*, Paris 1995, s. 47-70.

Indonezja -	10
Izrael -	1
Japonia -	4, w tym 2 eryg. kan.
Kanada -	8, w tym 2 eryg. kan.
Kolumbia -	13, w tym 2 eryg. kan.
Korea Pd. -	2
Liban -	3, w tym 1 eryg. kan.
Meksyk -	14
Niemcy -	1, eryg. kan.
Nikaragua -	1
Panama -	1
Paragwaj -	1, eryg. kan.
Peru -	4, w tym 1 eryg. kan.
Polska -	1, eryg. kan.
Portugalia -	1, eryg. kan.
Puerto Rico -	1, eryg. kan.
Salvador -	3
Szwajcaria -	1
Tajwan -	1, eryg. kan.
Urugwaj -	1, eryg. kan.
USA -	39, w tym 2 eryg. kan.
Wenezuela -	3, w tym 1 eryg. kan.
Włochy -	1, eryg. kan.

Poza uniwersytetami katolickimi, obejmującymi kilka lub więcej fakultetów, kolegiów lub instytutów, w roku 1989, w różnych krajach świata, istniało i funkcjonowało 526 samodzielnych kolegiów, bądź fakultetów katolickich mających prawo nadawania stopni akademickich oraz 217 innych, bardziej wyspecjalizowanych, zwłaszcza zawodowych, katolickich instytutów wyższego kształcenia. *A directory of catholic universities and other catholic institutions of higher education* wymienia poza tym 136 samodzielnych kościelnych uniwersytetów i fakultetów oraz 36 kościelnych fakultetów będących częściami składowymi uniwersytetów katolickich. Najnowszy *Index generalis*, wydany w lipcu 1996 r. przez Congregatio de Institutione Catholica, wymienia

152 uniwersytety i fakultety kościelne, funkcjonujące (samodzielnie bądź w związku z jakimiś uniwersytetami) obecnie w świecie oraz około 60 fakultetów bądź instytutów, agregowanych, tj. przyłączone, do niektórych spośród kościelnych uniwersytetów. *Index* wymienia (w porządku alfabetycznym miast) następujące kościelne uniwersytety, fakultety i instytuty:

1. Abidjan (Republika Kości Słoniowej): Institut Catholique de l'Afrique de l'Ouest;
2. Alwaye (Indie): Pontifical Institute of Theology and Philosophy;
3. Ambatoroka (Madagaskar): Institut Supérieur de Théologie et de Philosophie de Madagascar;
4. Anápolis (Brazylia): Institutum Sapientiae;
5. Angers (Francja): Université Catholique de l'Ouest;
6. Augsburg (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät Universität Augsburg;
7. Baltimore (USA): St. Mary's Seminary and University School of Theology;
8. Bamberg (Niemcy): Fakultät Katholische Theologie Otto-Friedrich-Universität Bamberg;
9. Bangalore (India): "Dharmaram Vidya Kshetram" - Pontifical Athenaeum of Theology and Philosophy;
10. Bangalore (Indie): St. Peter's Pontifical Institute (Fakultety: Teologii, Filozofii, Prawa Kanonicznego);
11. Barcelona (Hiszpania): Facultat de Filosofia de Catalunya;
12. Barcelona (Hiszpania): Facultat de Teologia de Catalunya;
 - Instituto de Teología Fundamental;
 - Instituto Superior de Liturgia de Barcelona;
13. Belo Horizonte (Brazylia): Centro de Estudos Superiores da Campanha de Jesus Faculdades de Filosofia e Teologia;
14. Benediktbeuern (Niemcy): Philosophisch-Theologische Hochschule der Salesianer (Wydział Teologii);
15. Berkeley (USA): The Jesuit School of Theology at Berkeley;
16. Bilbao (Hiszpania): Universidad de Deusto (Fakultety: Teologii, Filozofii);
17. Bochum (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät der Ruhr Universität;
18. Bogota (Kolumbia): Pontificia Universidad Javeriana (Wydziały: Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii);

19. Bonn (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät der Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität;
20. Bratislava (Słowacja): Rímskokatolícka Cyrilometodská Bohoslovecká Fakulta Univerzity Komenského (Wydział Teologii);
21. Bressanone/Brixen (Italia): Studio Teologico Accademico, Philosophisch-Theologische Hochschule;
22. Bruxelles (Belgia): Katholieke Universiteit Brussel;
23. Bruxelles (Belgia): Institut d'Etudes Théologiques;
24. Budapest (Węgry): Pázmány Péter Katolikus Egyetem (uniwersytet katolicki), Hittudományi Kar (wydział teologiczny);
25. Buenos Aires (Argentyna): Pontificia Universidad Católica Argentina "Santa Maria de los Buenos Aires" (Fakultety: Teologii i Prawa Kanonicznego);
26. Burgos-Vitoria (Hiszpania): Facultad Teológica del Norte de España;
 - Calle Eduardo Martinez del Campo, Burgos;
 - Calle B. Tomás de Zumarraga, Vitoria;
27. Cagliari (Italia): Pontificia Facoltà Teologica della Sardegna;
28. Cambridge (USA): Weston Jesuit School of Theology;
29. Chicago (USA): Loyola University Chicago, Department of Theology;
30. Chicago-Mundelein (USA): The Ecclesiastical Faculty of Theology, University of Saint Mary of the Lake;
31. Chur (Szwajcaria): Theologische Hochschule Chur;
32. Dalat (Wietnam): "Viên Dai-Hoc Dálat", Faculté de Théologie (Wydział Teologiczny - zawieszony);
33. Delhi (Indie): "Vidyajyoti" - College of Theology, Faculty of Theology;
34. Dublin (Irlandia): The Milltown Institute of Theology and Philosophy;
35. Eichstätt (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät der Katholischen Universität Eichstätt;
36. Frankfurt am Main (Niemcy): Philosophisch-Theologische Hochschule Sankt Georgen Frankfurt am Main (Wydział Teologiczny);
37. Freiburg i.Br. (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät der Albert-Ludwigs-Universität;
38. Fribourg (Szwajcaria): Faculté de Théologie - Theologische Fakultät Université de Fribourg - Miséricorde;
39. Fulda (Niemcy): Theologische Fakultät Fulda;
40. Gallarate (Italia): Facoltà di Filosofia "Aloisianum";
41. Granada (Hiszpania): Facultad de Teología Cartuja-Granada;

42. Graz (Austria): Katholisch-Theologische Fakultät der Karl-Franzes-
-Universität Graz;
43. Innsbruck (Austria): Katholisch-Theologische Fakultät der Leopold-Fran-
zens-Universität Innsbruck (Wydział Teologii i Instytut Filozoficzny);
44. Jerusalem (Izrael): École Biblique et Archéologique Française de Jérusalem;
45. Kaslik (Liban): Faculté Pontificale de Théologie, Université Saint-Esprit;
46. Kaunas (Litwa): Kataliku Teologijos Fakultetas Vytauto Didžiojo Universitete;
47. Kinshasa (Zair): Facultés Catholiques de Kinshasa (Wydziały: Teologii,
Filozofii);
48. Kottayam (Indie): Paurastya Vidyāpitham, Pontifical Oriental Institute of
Religious Studies (Wydział Teologii);
49. Kraków (Polska): Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie (Fakultety:
Teologii, Filozofii i Historii Kościoła);
 - Tarnowski Instytut Teologiczny;
 - Warmiński Instytut Teologiczny;
50. Kraków (Polska): Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego;
51. Leuven (Belgia): Katholieke Universiteit Leuven (Wydziały: Teologii, Pra-
wa Kanonicznego, Filozofii);
52. Lille (Francja): Faculté de Théologie, Université Catholique de Lille;
53. Lima (Peru): Facultad de Teologia Pontificia y Civil de Lima;
54. Linz (Austria): Katholisch-Theologische Hochschule Linz (Wydział Teologiczny);
55. Lisboa (Portugalia): Universidade Católica Portuguesa, Faculdade de Teologia;
 - Faculdade de Filosofia, Braga;
56. Liubljana (Słowenia): Teološka Fakulteta;
57. London (Anglia): Heythrop College, University of London (Wydziały:
Teologii, Filozofii);
58. Louvain-La-Neuve (Belgia): Université Catholique de Louvain (Wydziały:
Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii oraz “Lumen Vitae”: Centre
International d’Études de la formation religieuse);
59. Lublin (Polska): Katolicki Uniwersytet Lubelski (Wydziały: Teologiczny,
Prawa Kanonicznego i Świeckiego, Filozoficzny; Instytuty: Historii Ko-
ścioła, Teologii Pastoralnej, Nauk Biblijnych, Ekumeniczny, Muzyki Ko-
ścielnej);
60. Lugano (Szwajcaria): Facoltà di Teologia di Lugano;
61. Luzern (Szwajcaria): Theologische Fakultät Luzern;
62. Lyon (Francja): Facultés Catholiques de Lyon (Fakultety: Teologii, Prawa
Kanonicznego, Filozofii oraz Instytut Pastoralny Studiów Religijnych);

63. Madras (Indie): Satya Nilayam, Institute of Philosophy and Culture;
64. Madrid (Hiszpania): Universidad Pontificia Comillas (Fakultety: Teologii, Filozofii, Prawa Kanonicznego);
 - Instituto Superior de Ciencias Morales;
65. Mainz (Niemcy): Fachbereich Katholische Theologie der Johannes Gutenberg-Universität;
66. Manila (Filipiny): Pontifical University of Santo Tomas (Fakultety: Teologii, Filozofii, Prawa Kanonicznego);
 - Claretians. Institute for Consecrated Life in Asia;
 - Institutos Pontificios de Filosofía y Teología "Santo Tomas";
67. Maynooth (Irlandia): St. Patrick's College - Athenaeum Manutianum (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii);
68. Medellin (Kolumbia): Universidad Pontificia Bolivariana (Wydziały: Teologii, Filozofii i Prawa Kanonicznego);
69. Mexico (Meksyk): Facultades Teológica y Filosófica Mexicanas;
70. Milano (Italia): Facoltà Teologica dell'Italia Settentrionale;
 - Seminario Vescovile di Padova;
 - Seminario Arcivescovile Maggiore "Benedetto XV" Genova;
 - Seminario Arcivescovile Torino;
 - Seminario Arcivescovile di Milano;
 - Seminario Arcivescovile Saronno;
71. Milano (Italia): Pontificio Istituto di Musica Sacra;
72. Montreal (Kanada): Faculté de Théologie;
73. Montreal-Toronto (Kanada): Les Facultés Ecclésiastiques de la Compagnie de Jésus au Canada (Fakultety: Teologii, Filozofii);
 - College de l'Immaculée Conception, Montreal;
 - Regis College, Toronto;
74. München (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät der Ludwig-Maximilians-Universität;
75. München (Niemcy): Hochschule für Philosophie (Philosophische Fakultät S.J.);
76. Münster (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät Wilhelms-Universität (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego);
77. Münster (Niemcy): Philosophisch-Theologische Hochschule der Franziskaner und Kapuziner (Fakultet Teologii);
78. Nagoya (Japonia): Faculty of Theology Nanzan University;
79. Nairobi (Kenia): Catholic Higher Institute of Eastern Africa (Fakultet Teologii);

80. Napoli (Italia): Facoltà Teologica dell'Italia Meridionale;
 - Sezione "S. Tommaso d'Aquino";
 - Sezione "San Luigi";
 - Istituto Teologico Pugliese, Molfetta;
 - Teologico Calabro "S. Pio X", Catanzaro;
81. Nijmegen (Holandia): Katholieke Universiteit Nijmegen: Faculteit der Godgeleerdheid (Fakultet Teologii);
82. Olomouc (Czechy): Cyrilometodějská teologická fakulta (Fakultet Teologii);
83. Opole (Polska): Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego;
84. Ottawa (Kanada): Université Saint Paul - Saint Paul University;
85. Ottawa (Kanada): Collège Dominicain de Philosophie et de Théologie;
86. Paderborn (Niemcy): Theologische Fakultät Paderborn;
87. Palermo (Italia): Facoltà Teologica di Sicilia;
 - Teologico San Paolo, Catania;
88. Pamplona (Hiszpania): Universidad de Navarra (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego i Filozofii);
89. Paris (Francja): Institut Catholique de Paris (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii);
 - Département de Droit Canonique, Yaounde (Kamerun);
90. Paris (Francja): Centre Sèvres;
91. Paris (Francja): Centre d'Études du Saulchoir (Fakultety: Teologii, Filozofii);
92. Passau (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät der Universität Passau;
93. Port Harcourt (Nigeria): Catholic Institute of West Africa (Teologia);
94. Poznań (Polska): Papieski Wydział Teologiczny;
95. Praha (Czechy): Katolická teologická fakulta, Univerzity Karlovy;
96. Pune (Indie): Jnana Deepa Vidyapeeth (Pontifical Athenaeum of Pune) Institute of Philosophy and Religion (Fakultety: Teologii, Filozofii);
97. Quebec (Kanada): Faculté de théologie, Université Laval (Fakultet Teologii i Filozofii);
98. Quito (Ekwador): Pontificia Universidad Católica del Ecuador;
99. Ranchi (Indie): Faculty of Theology Ranchi;
100. Regensburg (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät der Universität Regensburg;
101. Rio de Janeiro (Brazylia): Pontificia Universidade Católica de Rio de Janeiro (Wydział Teologii);
102. Rio de Janeiro (Brazylia): Faculdade Eclesiástica de Filosofia João Paulo II (Wydział Filozofii);

103. Roma (Italia): Pontificia Università Gregoriana (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii, Historii Kościoła, Misjologii, Nauk Społecznych, Instytut Duchowości oraz Instytut Psychologii i Nauk Religijnych);
- Pontificio Istituto “Regina Mundi” Roma;
 - Instituto Superior de Direito Canônico da Arquidiocese do Rio de Janeiro;
 - Studio Teologico Fiorentino, Firenze;
 - Instituto Teologico del Uruguay “Mariano Soler”, Montevideo;
 - Philosophisch-Theologisches Studium Erfurt;
 - Instituto Latinoamericano de doctrina y estudios sociales, Santiago;
 - Istituto Superiore di Scienze Umane e Religiose, Messina;
104. Roma (Italia): Pontificia Università Lateranense (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego, Prawa Cywilnego, Filozofii; Instytuty: Pastoralny, Nauk Religijnych);
- Istituto Patristico “Augustinianum”, Roma;
 - Istituto Superiore di Teologia Morale “Academia Alfonsiana,” Roma;
 - Istituto di Teologia della Vita Religiosa “Claretianum”, Roma;
 - Istituto “Giovanni Paolo II” per Studi Matrimonio e Famiglia, Roma;
 - Istituto Teologico di Assisi;
 - Istituto Teologico Marchigiano, Ancona;
 - Seminario Arcivescovile Fermo;
105. Roma (Italia): Pontificia Università Urbaniana (Fakultety: Teologii, Filozofii, Prawa Kanonicznego, Misjologii; Instytuty: Katechetyczny, Studiów nad Ateizmem);
- Centre of Canon Law Studies at St. Peter’s Pontifical Institute of Philosophy and Theology, Bangalore (Indie);
106. Roma (Italia): Pontificia Università San Tommaso d’Aquino (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii, Nauk Społecznych; Instytuty: Nauk Religijnych, “Mater Ecclesiae”, Duchowości, św.Tomasza);
- Istituto di Teologia Ecumenico-Patristica, Bari;
 - Studio Teologico Accademico Bolognese;
107. Roma (Italia): Pontificia Università Salesiana (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii, Nauk Chrześcijańskich i Klasycznych, Pedagogiki; Instytuty: Komunikacji Społecznej, Nauk Religijnych “Magisterium Vitae”);
- Istituto Teologico “S. Tommaso d’Aquino”, Messina;
 - Sacred Heart Theological College, Mawlai (Indie);
 - Kristu Jyoti College, Bangalore (Indie);
 - Istituto Internazionale Don Bosco, Torino;

108. Roma (Italia): Pontificio Ateneo Sant'Anselmo (Fakultety: Teologii, Filozofii, Liturgiki);
 - Philosophisch-Theologische Hochschule S.V.D., Sankt Augustin (Niemcy);
 - Istituto di Liturgia Pastorale, Padova;
109. Roma (Italia): Pontificio Ateneo "Antoniano" (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii, Studiów Biblijnych; Instytuty: Duchowości, Nauk Religijnych "Redemptor Hominis");
 - Studium Biblicum Franciscanum, Jerusalem;
 - Istituto di Studi Ecumenici "San Bernardino", Venezia;
110. Roma (Italia): Pontificio Ateneo della Santa Croce (Fakultety: Teologii, Prawa kanonicznego, Filozofii);
111. Roma (Italia): Ateneo "Regina Apostolorum" (Fakultety: Teologii, Filozofii);
112. Roma (Italia): Pontificio Istituto Biblico;
113. Roma (Italia): Pontificio Istituto Orientale (Fakultety: Wschodnich Nauk Kościelnych, Wschodniego Prawa Kanonicznego);
114. Roma (Italia): Pontificio Istituto di Musica Sacra;
115. Roma (Italia): Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana;
116. Roma (Italia): Pontificia Facoltà Teologica "S. Bonaventura" (Fakultet Teologii);
117. Roma (Italia): Pontificia Facoltà Teologica "Teresianum" (Fakultet Teologiczny, Instytut Duchowości);
 - Istituto Internazionale di Teologia Pastorale Sanitaria "Camilianum";
 - Studium de "Notre-Dame de Vie", Venasque (Francja);
 - Istituto Teologico Leoniano Anagni;
118. Roma (Italia): Pontificia Facoltà Teologica "Marianum" (Fakultet Teologiczny);
 - International Marian Research Institute Dayton (USA);
119. Roma (Italia): Pontificio Istituto di Studi Arabi e d'Islamistica;
120. Roma (Italia): Pontificia Facoltà di Scienze dell'Educazione "Auxilium";
121. Saint Louis (USA): Saint Louis University, College of Philosophy and Letters (Wydział Filozoficzny);
122. Salamanca (Hiszpania): Universidad Pontificia de Salamanca (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii);
 - Instituto Superior de Pastoral, Madrid;
 - Instituto de Ciencias Religiosas y Catequéticas "San Pio X", Madrid;
 - Instituto de Teología de Vida Religiosa, Madrid;

- Centro de Estudios Teologicos "San Damaso", Madrid;
 - Instituto Superior de Filosofía, Valladolid (Hiszpania);
123. Salamanca (Hiszpania): Facultad de Teología de San Estéban;
 124. Salzburg (Austria): Katholisch-Theologische Fakultät der Universität Salzburg (Fakultety: Teologiczny, Filozoficzny);
 125. San Miguel (Argentyna): Facultades de Filosofía y Teología de San Miguel;
 126. Santiago de Chile (Chile): Pontificia Universidad Católica de Chile; Facultad de Teología;
 127. São Paulo (Brazylia): Pontifícia Universidade Católica de São Paulo (Fakultet Teologiczny);
 128. Sherbrooke (Kanada): Université de Sherbrooke (Wydział Teologiczny);
 129. Spokane (USA): Saint Michael's Institute (Fakultet Filozoficzny);
 130. Strasbourg (Francja): Université des Sciences Humaines de Strasbourg (Fakultet Teologii; Instytuty: Prawa Kanonicznego, Pedagogiki Religijnej);
 131. Sydney (Australia): Catholic Institute of Sydney (Fakultet Teologiczny i Instytut Nauk Religijnych);
 132. Taipei (Tajwan): Fu Jen Catholic University (Fakultet Teologiczny i Instytut Nauk Religijnych);
 - Loyola School of Theology, Manila (Filipiny);
 133. Tal-Virtù (Malta): Faculty of Theology, Institute of Philosophy and Human Studies;
 134. Tokyo (Japonia): "Jôchi Daigaku" - Sophia Catholic University (Fakultety: Teologii i Filozofii);
 135. Toronto (Kanada): Pontifical Institute of Mediaeval Studies (Fakultet Studiów Mediewistycznych);
 136. Toronto (Kanada): St. Augustine's Seminary of Toronto;
 137. Toulouse (Francja): Institut Catholique de Toulouse (Fakultety: Teologii, Filozofii, Prawa Kanonicznego);
 138. Trier (Niemcy): Theologische Fakultät Trier;
 139. Tübingen (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät der Eberhard-Karls-Universität Tübingen;
 140. Valencia (Hiszpania): Facultad de Teología "San Vicente Ferrer" (Wydział Teologiczny z dwoma sekcjami: diecezjalną i dominikańską);
 141. Vallendar (Niemcy): Philosophisch-Theologische Hochschule Vallendar;
 142. Valparaiso (Chile): Universidad Católica de Valparaiso (Instytut Nauk Religijnych);

143. Warszawa (Polska): Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie (Wydział Teologiczny z dwoma sekcjami: Sekcja św. Jana Chrzciciela, Sekcja św. Andrzeja Boboli “Bobolanum”);
144. Warszawa (Polska): Akademia Teologii Katolickiej (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego Filozofii, Historii Kościoła; Instytut Studiów nad Rodziną);
145. Washington (USA): The Catholic University of America (Fakultety: Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii);
146. Washington (USA): Pontifical Faculty of Theology of the Immaculate Conception;
147. Wien (Austria): Katholisch-Theologische Fakultät der Universität Wien;
148. Wrocław (Polska): Papieski Fakultet Teologiczny we Wrocławiu;
149. Würzburg (Niemcy): Katholisch-Theologische Fakultät der Julius-Maximilians-Universität;
150. Yaoundé (Kamerun): Institut Catholique de Yaoundé (Fakultety: Teologiczny, Nauk Społecznych);
151. Yogyakarta (Indonezja): Fakultas Kepausan Teologi “Wedabhakti” (Fakultet Teologiczny);
152. Zagreb (Chorwacja): Sveučilište u Zagrebu, Katolicki Bogoslovni Fakultet (Fakultet Teologiczny);
153. Zagreb (Chorwacja): Filozofski Fakultet Družbe Isusove u Zagrebu (Fakultet Filozoficzny).³⁵

Index generalis pomija fakultety bądź instytuty afiliowane do kościelnych uniwersytetów.³⁶

Prócz katolickich i kościelnych instytutów wyższego nauczania, istnieją także towarzystwa i organizacje skupiające katolickie uniwersytety oraz inne katolickie instytucje wyższego kształce-

³⁵ *Index generalis Universitatum et Facultatum Ecclesiasticarum inclusis Institutis incorporatis, aggregatis et aliquibus autonomis (exclusis Institutis affiliatis)*, Congregatio de Institutione Catholica, Roma, mense Iulio, A.D. MCMXCVI, ss. 46. *Index* pomija wprowadzony przez nas do spisu Katholieke Universiteit Brussel (Bruxelles).

³⁶ Tamże, patrz karta tytułowa.

nia. Do ważniejszych należą: Fédération Internationale des Universités Catholiques (FIUC), skupiająca 180 wyższych uczelni katolickich z całego świata,³⁷ Federation of European Catholic Universities (FUCE), skupiająca europejskie uniwersytety katolickie oraz Organización de Universidades Catolicas de America Latina (ODUCAL), w której skład wchodzi południowoamerykańskie uniwersytety katolickie. Poza organizacjami wymienionymi wyżej, *A directory ...* wymienia 16 organizacji narodowych, skupiających katolickie szkoły wyższe i fakultety. Działają one w następujących krajach: Argentyna, Brazylia, Kanada, Francja, Wielka Brytania, Indie, Indonezja, Japonia, Meksyk, Filipiny, Tajlandia, USA.³⁸

³⁷ Tamże.

³⁸ Patrz: *A directory of catholic universities...*, s. 139-141.

POLSKIE KATOLICKIE I KOŚCIELNE UNIwersytety ORAZ INNE INSTYTUTY WYŻSZEGO NAUCZANIA

W Polsce istnieją obecnie trzy uczelnie wyższe, które są pełnoprawnymi członkami Międzynarodowej Federacji Uniwersytetów Katolickich, a mianowicie:

- Katolicki Uniwersytet Lubelski,
- Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie
- Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie.³⁹

Charakter kościelnego instytutu wyższego nauczania, według definicji podanej wcześniej, posiadają:

- Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie,
- Papieski Wydział Teologiczny w Poznaniu,
- Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie,
- Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu,
- Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego w Krakowie,
- Wydziały: Teologii, Prawa Kanonicznego i Filozofii w KUL i w ATK,
- Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego.⁴⁰

W Polsce działają poza tym obecnie 82 wyższe seminaria duchowne, w tym 41 diecezjalnych oraz 41 zakonnych.

³⁹ Federation Internationale des Universités Catholiques: *Rapport Administratif...*, s. 68-69.

⁴⁰ *A directory of catholic universities ...*, s. 159-160; A.F. Dziuba: *Kościół katolicki w Polsce. Informator 1995*, Warszawa: Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej 1995, s. 191-200.

Do diecezjalnych seminariów duchownych należą:

1. Archidiecezjalne Wyższe Seminarium Duchowne w Białymstoku;
2. Seminarium Duchowne w Bielsko-Białej (wspólnie z archidiecezją katowicką i krakowską);
3. Wyższe Seminarium Duchowne Archidiecezji Częstochowskiej;
4. Wyższe Seminarium Duchowne w Drohiczynie;
5. Wyższe Seminarium Duchowne w Elblągu;
6. Wyższe Seminarium Duchowne w Ełku;
7. Arcybiskupie Seminarium Duchowne pw. Chrystusa Króla w Gdańsku;
8. Seminarium Duchowne w Gliwicach (wspólnie z archidiecezją katowicką i diecezją opolską);
9. Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne pw. św. Wojciecha;
10. Seminarium Duchowne w Kaliszu (wspólnie z archidiecezją częstochowską, gnieźnieńską, poznańską i włocławską);
11. Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne;
12. Wyższe Seminarium Duchowne w Kielcach;
13. Koszalińsko-Kołobrzeskie Wyższe Seminarium Duchowne;
14. Wyższe Seminarium Duchowne Archidiecezji Krakowskiej;
15. Wyższe Seminarium Duchowne w Legnicy;
16. Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne w Lublinie;
17. Wyższe Seminarium Duchowne w Łomży;
18. Wyższe Seminarium Duchowne w Łowiczu;
19. Arcybiskupie Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi;
20. Warmińskie Seminarium Duchowne "Hosianum";
21. Wyższe Seminarium Duchowne Śląska Opolskiego;
22. Wyższe Seminarium Duchowne w Pelplinie;
23. Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku;
24. Arcybiskupie Seminarium Duchowne w Poznaniu;
25. Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne w Przemyślu;
26. Wyższe Seminarium Duchowne w Radomiu;
27. Wyższe Seminarium Duchowne w Rzeszowie;
28. Wyższe Seminarium Duchowne w Sandomierzu;
29. Wyższe Seminarium Duchowne im. Jana Pawła II w Siedlcach;
30. Wyższe Seminarium Duchowne w Sosnowcu;
31. Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne w Szczecinie;
32. Wyższe Seminarium Duchowne w Tarnowie;
33. Wyższe Seminarium Duchowne w Toruniu;

34. Wyższe Metropolitalne Seminarium Duchowne w Warszawie;
35. Seminarium Duchowne Diecezji Warszawa-Praga (wspólnie z archidiecezją warszawską);
36. Wyższe Seminarium Duchowne we Włocławku;
37. Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne we Wrocławiu;
38. Wyższe Seminarium Duchowne Zamojsko-Lubaczowskie;
39. Gorzowskie Wyższe Seminarium Duchowne;
40. Wyższe Grecko-Katolickie Seminarium Duchowne (łącznie z Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Lublinie);
41. Archidiecezjalne Seminarium Misyjne "Redemptoris Mater".⁴¹

Wyższe seminaria duchowne prowadzą następujące zgromadzenia zakonne:

1. Augustianie - Kraków;
2. Bazylianie - Warszawa;
3. Benedyktyni - Kraków-Tyniec;
4. Chrystusowcy - Poznań;
5. Cystersi - Kraków-Mogiła;
6. Dominikanie - Kraków i Warszawa;
7. Filipini - Tarnów;
8. Franciszkanie - Kalwaria Zebrzydowska, Katowice-Panewniki, Kłodzko, Kraków, Wronki;
9. Franciszkanie Konwentualni - Kraków, Łódź-Łagiewniki;
10. Jezuici - Kraków, Warszawa;
11. Oblaci św. Józefa - Warszawa;
12. Kameduli - Kazimierz Biskupi;
13. Kamilianie - Buraków-Łomianki;
14. Kanonicy Regularni - Kraków;
15. Kapucyni - Kraków, Lublin;
16. Karmelici - Kraków;
17. Karmelici Bosi - Poznań, Kraków, Lublin;
18. Klaretyni - Wrocław;

⁴¹ A.F. Dziuba, *Kościół...*, s. 201-209.

19. Marianie - Lublin;
20. Michalici - Kraków;
21. Misjonarze - Kraków;
22. Misjonarze Ducha Świętego - Bydgoszcz;
23. Misjonarze Krwi Chrystusa - Ożarów Mazowiecki;
24. Oblaci Maryi Niepokalanej - Obra;
25. Misjonarze Świętej Rodziny - Kazimierz Biskupi;
26. Orioniści - Zduńska Wola;
27. Pallotyni - Ożarów Mazowiecki;
28. Pasjoniści - Warszawa;
29. Paulini - Kraków;
30. Pauliści - Lublin;
31. Pijarzy - Kraków;
32. Redemptoryści - Tuchów, Kraków;
33. Saletyni - Kraków;
34. Salezianie - Kraków, Łódź, Łąd nad Wartą;
35. Salvatorianie - Bagno;
36. Sercanie - Stadniki;
37. Ojcowie Najświętszych Serc - Wrocław;
38. Stowarzyszenie Misji - Borzęcin Duży;
39. Instytut Szentszacki - Józefów k. Warszawy;
40. Werbiści - Nysa, Pieniężno;
41. Zmartwychwstańcy - Kraków;

Status naukowy wymienionych wyżej seminariów, zarówno diecezjalnych, jak i zakonnych, jest zróżnicowany. Część z nich wchodzi w skład wydziałów teologicznych takich uczelni jak: KUL, ATK, PAT, bądź jest do tych uczelni afiliowana; niektóre seminaria stanowią część składową Papieskich Wydziałów Teologicznych, inne natomiast funkcjonują samodzielnie.⁴²

⁴² Tamże, s. 209-217.

Utworzony decyzją Konferencji Episkopatu Polski z dnia 27 lipca 1918 r. Pełne prawa państwowych szkół akademickich uzyskał na mocy ustawy sejmowej z dnia 9 kwietnia 1938 r. Obecnie posiada pięć wydziałów:

I. Wydział Teologii, który obejmuje następujące instytuty i sekcje:

1. Instytut Nauk Biblijnych;
2. Instytut Historii Kościoła;
3. Instytut Ekumeniczny;
4. Instytut Teologii Pastoralnej;
5. Instytut Muzykologii;
6. Sekcję Teologii Dogmatycznej;
7. Sekcję Teologii Fundamentalnej;
8. Sekcję Teologii Moralnej;
9. Sekcję Teologii Duchowości.

Wydziałowi Teologii podlegają także następujące ośrodki:

- Gdański Instytut Teologiczny;
- Studium Teologiczne w Katowicach;
- Radomski Instytut Teologiczny;
- Świętokrzyski Instytut Teologiczny.

II. Wydział Prawa Kanonicznego i Świeckiego, który obejmuje dwie sekcje:

1. Sekcję Prawa Kanonicznego;
2. Sekcję Prawa.

III. Wydział Filozofii, który obejmuje następujące sekcje:

1. Filozofii Teoretycznej;
2. Filozofii Przyrody;
3. Ochrony Środowiska,
4. Matematyki z Informatyką;
5. Podypłomowe Studium Filozoficzno-Etyczne.

IV. Wydział Nauk Humanistycznych, który obejmuje następujące sekcje i jednostki pozasekcyjne:

1. Sekcję Historii;
2. Sekcję Historii Sztuki;
3. Sekcję Filologii Polskiej;
4. Sekcję Filologii Klasycznej;
5. Sekcję Filologii Romańskiej;
6. Sekcję Filologii Angielskiej;
7. Sekcję Filologii Germańskiej;
8. Sekcję Filologii Słowiańskiej;
9. Pozasekcyjną Katedrę Antropologii;
10. Pozasekcyjną Katedrę Literatury Porównawczej;
11. Pozasekcyjną Katedrę Językoznawstwa Ogólnego;
12. Studium Języka i Kultury Polskiej dla Studentów Zagranicznych;
13. Szkołę Letnią Kultury i Języka Polskiego.

V. Wydział Nauk Społecznych obejmuje następujące instytuty i inne jednostki:

1. Instytut Socjologii;
2. Instytut Psychologii;
3. Instytut Ekonomii;
4. Instytut Pedagogiki;
5. Specjalizację Menedżersko-Związkową;
6. Studium Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa;
7. Filię Wydziału Nauk Społecznych w Stalowej Woli.

W KUL funkcjonują poza tym, jako jednostki międzywydziałowe, następujące instytucje:

1. Międzywydziałowe Poddyplomowe Studium Rodziny;
2. Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych;
3. Instytut Geografii Historycznej Kościoła w Polsce;
4. Międzywydziałowy Zakład Historii Kultury w Średniowieczu;
5. Zakład Badań nad Antykiem Chrześcijańskim;
6. Międzywydziałowy Zakład Leksykograficzny;
7. Instytut Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym;
8. Międzywydziałowy Zakład Badań nad Literaturą Religijną;
9. Ośrodek Kultury Niderlandzkiej;
10. Instytut Jana Pawła II;
11. Międzywydziałowy Zakład Badań nad Twórczością Cypriana Norwida.

Inne jednostki związane z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim:

1. Instytut Wyższej Kultury Religijnej;
2. Chór Akademicki;
3. Teatr Akademicki;
4. Duszpasterstwo Akademickie;
5. Studium Samorządowe;
6. Lubelska Szkoła Biznesu.

Katolicki Uniwersytet Lubelski posiada jedną z najlepszych w Polsce **Bibliotekę Uniwersytecką**, a także wydawnictwo uniwersyteckie wraz z drukarnią. Bezpośrednio związane z KUL-em są także:

- Towarzystwo Naukowe KUL;
- Towarzystwo Przyjaciół KUL;
- Fundacja Rozwoju KUL;
- Fundacja Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Anieli hr. Potulickiej.

Czasopisma i wydawnictwa seryjne KUL:

1. Acta Mediaevalia;
2. Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne;
3. Ethos;
4. Przegląd Uniwersytecki;
5. Roczniki Teologiczne;
6. Roczniki Filozoficzne;
7. Roczniki Humanistyczne;
8. Roczniki Nauk Prawnych;
9. Roczniki Nauk Społecznych;
10. Studia Norwidiana;
11. Studia Polonijne;
12. Summarium;
13. Vox Patrum;
14. Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Swoją opieką naukową KUL obejmuje także Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Chełmie, Kolegium Nauczycielskie (filologia polska) w Zamościu oraz kilka kościelnych instytutów wyższego nauczania w Polsce, na Ukrainie oraz na Słowacji.

W roku akademickim 1995/96 studiowało w KUL na studiach dziennych, eksternistycznych i zaocznych ok. 15 tysięcy studentów, zaangażowanych było ok. 700 nauczycieli akademickich.⁴³

⁴³ Por. J. Michalczyk, E. Hereć: *Informator Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego na rok akademicki 1995/96*, Lublin 1995.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA

KUL 413238

